

עבודת הלויים היתה דרך הושטה ולא דרך זריקה. ובפרט זה דנה סוגייתנו.

ג. המושיט חייב כשהושיט בגובה למעלה מעשרה טפחים, ומשום שאף הושטת הלויים במשכן היתה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך למעלה מעשרה טפחים, כי הושטתם הלוא היתה מעגלה לעגלה, וגובה העגלה עשרה טפחים ויותר הוא.⁽¹⁰⁾

מקשה הגמרא על שאמר רבה "הא מני רבי עקיבא היא", דמשמע: חכמים חלוקים עליו בדין "קלוטה כמי שהונחה דמיא", ומשנתנו לא תיתכן כשיטתם:

למימרא דפשיטא ליה לרבה [האמנם כן הוא שפשוט לו לרבה], **דבקלוטה כמי שהונחה דמיא** —

ב-ד **ובתוך גובה עשרה טפחים ברשות הרבים פליגי רבי עקיבא וחכמים**! ?

האמנם כן הוא שפשוט לו לרבה, כאשר נראה ממה שאמר "הא מני רבי עקיבא היא" ולא חכמים, בביאור מחלוקת רבי עקיבא וחכמים:

לדעת רבי עקיבא, הרי הוא חייב מדין "מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים", ומשום ש"קלוטה באויר רשות הרבים כמי שהונחה דמיא", ואם כן לא חייב רבי עקיבא אלא כשזרק בתוך עשרה טפחים, שהוא אויר רשות הרבים.

לדעת חכמים הרי הוא פטור, משום שאין הם סוברים "קלוטה כמי שהונחה דמיא"!

והא מיבעיא בעי לה רבה [והרי נסתפק רבה בדבר זה, אם אכן כך הוא ביאור מחלוקתם]! **דבעי רבה**:

האם דוקא כשזרק דרך אויר רשות הרבים **למטה** מגובה עשרה טפחים, שהוא אויר רשות הרבים, הוא **דפליגי** רבי עקיבא

מתנועתו. ואף שלכאורה גם גבי מונח ביד יש לומר "קלוטה כמי שהונחה דמיא", מכל מקום, מרבי עקיבא הרי מוכח שאין צריך כלל מקום ארבעה. אך קשה גם על פירוש זה מאותה סוגיא דלקמן, כמבואר שם בהערות.

10. בדין חיוב המושיט למטה מעשרה טפחים, אם חייב הוא, או שמא דוקא למעלה מעשרה טפחים הוא חייב, כפי שהיתה עבודת הלויים במשכן. הנה מלשון רש"י שכתב בעמוד ב בד"ה זורק ממושיט "דאילו במושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים אפילו למעלה מעשרה קיימא לן בפרק הזורק, דחייב", משמע שהחייב הוא בין למטה מעשרה ובין למעלה מעשרה. ואילו התוספות בד"ה אבל למעלה מי

שאינו ארבעה, הוא משום שאין זו הנחה קיימת אלא הנחת ארעי ובלתי קיימת. וכן כשעקר ממקום שאין בו ארבעה, עקר מהמונח דרך ארעי. וסוברת הגמרא, שגם גבי קלוטה כמי שהונחה, אפילו תאמר שהוא כאילו נח בארץ, מכל מקום, זו היא הנחת ארעי ובלתי קיימת, כיון שבפועל אינו בארץ. ולכן דינו לענין עקירה והנחה כאילו לא נח במקום ארבעה.

ודומה לפירוש זה פירשו אחרונים, שעיקר ראיית הגמרא היא, משום שאין החפץ נח מתנועתו ודרך ארעי מתגלגל הוא על גבי מקום ארבעה, ובאופן זה אין לזה חשיבות של "מקום". וזה הוא שכתב רש"י "ואף על גב דלא נח", דהיינו שלא נח מתנועתו. ולפי זה אינו דומה לההיא דעירובין, כי שם נח העירוב

רשות הרבים", ואפילו כשהושיט למעלה מעשרה, והיא פרשה נפרדת של "מושיט", בכל זאת אינו מתחייב אלא כשהוא מושיט מרשות לרשות, ומשום שכך היתה עבודת הושיטה במשכן, שהיו מושיטים מעגלה לעגלה העומדות ברשות הרבים, אבל כשהוא זורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים, שלא מצינו עבודה כזו במשכן, אין לדון לחייבו מפרשת "מושיט". ולכן כשזרק למעלה מעשרה טפחים, שאין לחייבו משום "קלוטה", אף מדין "מושיט" אין אנו מחייבים אותו.⁽²⁾

או דילמא דוקא כשזרק בגובה למעלה מעשרה טפחים בגובה רשות הרבים הוא דפליגי חכמים ורבי עקיבא, ובהא פליגי:

דרכי עקיבא סבר: ילפינן זורק ממושיט ומשום פרשת "מושיט" הוא מחייבו.

ורבנן סברי: לא ילפינן זורק ממושיט

וחכמים, ובהא פליגי [וזו היא סברת מחלוקתם]:

דרכי עקיבא סבר: קלוטה באויר רשות הרבים — כמי שהונחה דמיא. ורבנן סברי: לא אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא —

אבל אם זרק דרך למעלה מעשרה טפחים בגובה אויר רשות הרבים, שלא נקלטה באויר רשות הרבים, ואי אפשר לחייבו משום "קלוטה כמי שהונחה דמיא",⁽¹⁾ דברי הכל ואפילו לרבי עקיבא הוא פטור —

ורכולי עלמא, בין רבי עקיבא ובין חכמים, לא ילפינן לחייב את הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים ממושיט, ולכך אין הם מחייבים למעלה מעשרה טפחים!

כלומר, אף שמכלל מלאכות הוצאה גם "מושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך

נסתפקו בדבר, והאריכו בו.

אלא כאילו נתארך והגיע עד לארץ, ומכל מקום, ראשו ב"מקום פטור" הוא, וכל כי האי גוונא אין חייבים על הוצאה, "קהלות יעקב" סימן ו.

2. בתוספות ד"ה אבל למעלה, נתקשו: הרי עיקר הספק הוא אם מחלוקתם בדין "קלוטה" או בדין "ילפינן זורק ממושיט", ואם כן מה מכריח את הגמרא לומר לפי הצד שמחלוקתם היא ב"קלוטה", שאם זרק למעלה מעשרה לכולי עלמא לא ילפינן זורק ממושיט ואינו חייב, ולא בהיפוך: דכולי עלמא ילפינן זורק ממושיט, ואם זרק למעלה מעשרה הרי הוא חייב לכולי עלמא מפרשת "מושיט"! וכתבו בזה שני תירוצים:

האחד: אילו היינו לומדים זורק ממושיט, כי אז היינו מחייבים בזורק למטה מעשרה משום "מושיט" אפילו לדעת הסובר "קלוטה לאו כמי

1. בטעם הדבר שאין אומרים בקלוטה למעלה מעשרה "קלוטה כמי שהונחה דמיא", ביארו האחרונים שאם גדר "קלוטה כמי שהונחה דמיא" היינו כמי שנח במקומו באויר, הרי פשוט שאין לחייבו כיון שהוא "מקום פטור". אך אם גדר "קלוטה כמי שהונחה דמיא" היינו שהוא כמו שנח בארץ, הרי צריך ביאור: מה בכך שנקלט למעלה מעשרה, והרי הוא כמי שנח בארץ שהוא רשות הרבים?! ופירשו האחרונים בשני אופנים:

האחד: כיון שלמעלה מעשרה רשות אחרת היא, ולא רשות הרבים היא כלל, לא חשבינן ליה כנקלט ברשות אחרת. שפת אמת.

השני: אין החפץ חשוב כאילו נפל לארץ,

כמי שהונחה דמיא ואפילו לדעת חכמים. (3)

ואם כן תיקשי: האיך אמר רבה בפשיטות שמשנתנו כרבי עקיבא היא בלבד, והרי לפי צד אחד בספיקו של רבה עצמו, אף חכמים מודים בזה?! (4)

לחייבו על זריקה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך אויר רשות הרבים למעלה מעשרה טפחים מפרשת "מושיט".

אבל אם זרק למטה מעשרה, דברי הכל חייב מפרשת "מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים", מאי טעמא? כי אמרינן: קלוטה

דאמרינן. וראה עוד במערכת חידושי רבי עקיבא איגר בדין קלוטה.

4. קושיית הגמרא נתבארה כפי פשוטה. אך התוספות הקשו על זה: כיון שנסתפק לרבה מה היא דעתם של חכמים בזה, לפיכך הוצרך לומר "הא מני רבי עקיבא היא", ומשום שדעת רבי עקיבא ברורה שהוא סובר כן, ודעת חכמים מסופקת?! ולפיכך פירשו התוספות בשני אופנים אחרים:

האחד: הרי יש גם לומר, שמחלוקתם היא אם ילפינן זורק ממושיט, ולכולי עלמא "קלוטה לאו כמי שהונחה דמיא", ראה בדבריהם ביתר אריכות, וברמב"ן.

השני: לפי מה שצייד רבה לומר שמחלוקתם היא "אם ילפינן זורק ממושיט", בהכרח שרבי עקיבא אינו סובר "קלוטה כמי שהונחה דמיא", [ומה שאמרו בגמרא, שלמטה מעשרה חייב משום קלוטה, היינו דוקא לחכמים ולא לרבי עקיבא, ולפי דבריו חייב הוא משום דילפינן זורק ממושיט אף למטה מעשרה]. ומשום שאם "קלוטה כמי שהונחה דמיא", אין דומה כלל זורק למושיט, שהרי אנו דנים את החפץ כאילו עמד מתנועתו באויר למעלה מעשרה שהוא "מקום פטור", ואין זה דומה למושיט שלא נח מתנועתו ב"מקום פטור". והיינו שמקשה הגמרא: הרי לפי צד אחד, רבי עקיבא אינו סובר "קלוטה כמי שהונחה דמיא". וראה ברמב"ן שסתר פירוש זה.

שהונחה דמיא. [ומיהו תירוץ זה תלוי בספק שנסתפקו התוספות, אם "מושיט" חייב למטה מעשרה. וראה עוד בדבריהם שהקשו על פירוש זה].

השני: כיון שכך מבואר במשנה לקמן צו א, אם כן בהכרח ששניהם אינם חולקים על דין זה, ותהא אותה משנה שלא כאחד מהם. וראה היטב לשון רש"י לקמן צו א בבעייתו של רבה הנזכרת שם, ובמה שנתבארו דבריו בהערות שב"חברותא" על התוספות. וראה עוד ישוב שלישי לקושיא זו בדבריהם בד"ה דאמרינן.

3. הקשה המהרש"א [בדבריו על התוספות]: כיון שעיקר הספק הוא אם מחלוקתם בדין "קלוטה" או בדין "ילפינן זורק ממושיט", אם כן למה הוצרך רבה לומר — לפי צד זה שמחלוקתם היא בדין ילפינן זורק ממושיט — שבדין "קלוטה" מודים שניהם ואם זרק למטה מעשרה הרי הוא חייב לדעת שניהם, והרי כך היה לו לומר גם, ששניהם אינם מודים בדין "קלוטה", ואם זרק למטה מעשרה אינו חייב לדעת שניהם.

והניחא אם נאמר שמושיט חייב גם למטה מעשרה, אם כן לא יכולה היתה הגמרא לומר שלכולי עלמא אינו חייב למטה מעשרה, שהרי סוף סוף יתחייב לרבי עקיבא משום "מושיט", אך לפי מה שציידו התוספות שמושיט אינו חייב למטה מעשרה, תיקשי?! וראה מה שכתב המהרש"א בזה, וראה תוספות ד"ה אבל וד"ה

או את בעל הבית כשנטלו מיד זה שכנגדם
—

והרי דילמא אף רבי עקיבא הנחה הוא דלא
בעיא וכאשר מבואר בדבריו שחייב אף
באופן שלא נקלט החפץ אלא באויר רשות
הרבים וחייב עליו כמי שהונח, הא עקירה
מעל גבי מקום ארבעה יש לומר דבעיא אף
לרבי עקיבא. ואכתי תיקשי משנתנו
שמחייבת אף על עקירה שלא מעל גבי
מקום ארבעה! (5)

אלא, אמר רב יוסף ליישב את הקושיא על

ומשנינן: הא לא קשיא! בתר דאיבעי ליה
לרבה, הדר איפשיטא ליה [בתחילה אכן
נסתפק רבה, ולבסוף פשט לעצמו], דסבר
רבי עקיבא בלבד: קלוטה כמי שהונחה
דמיא, אבל חכמים אינם מודים לו.
ומשפשט את ספיקו אמר "הא מני רבי
עקיבא היא".

תו מקשינן על רבה: מה בכך שמצינו לרבי
עקיבא שמחייב בהנחה שלא על גבי מקום
ארבעה, והרי ממשנתנו מוכח דבין הנחה
ובין עקירה אין צריך שיהא מעל גבי מקום
ארבעה, ומשום כך חייבה המשנה את העני

שמניחו כאן ואחשביה למקום זה לכן לא בעינן
ארבעה [על דרך מה שהביאו התוספות
מעירוובין צט א "מחשבתו משיא ליה מקום
ארבעה", ראה דבריהם], מה שאין כן בעקירה,
אדרבא עקרו ממקום זה, אם כן כל שכן שאינו
מחשיבו, [ועיקר סברא זו, כתובה בעל המאור
ותוספות הרא"ש, אלא שלא כתובה בתורת
פירוש בגמרא]. ומיהו כתב בשפת אמת שלומר
כן גבי "קלוטה כמי שהונחה" דחוק הוא קצת.
וראה במאירי שכתב: ועוד, שמא אף על פי
שהנחה חשובה לו — לרבי עקיבא — אף על
גבי מקום שאין בו ארבעה, בעקירה הוא מזקיק
מקום חשוב הואיל והוא תחילת האיסור,
[וכסברת הרשב"א], ושהוא מחשבו להניחו
שם, וכעין מה שאמרו "מחשבתו משיא ליה
מקום".

ב. לעיל בעמוד א הובאו בהערות — בשם
הקהילות יעקב — שני פירושים בכיבור הקשר
שבין "קלוטה כמי שהונחה" לחיוב על היד
שאינה מקום ארבעה. האחד: "קלוטה כמי
שהונחה" היינו באויר, שאינו מקום ארבעה,
ובהכרח שאין צריך מקום ארבעה. השני:
"קלוטה כמי שהונחה" היינו בארץ שהוא מקום

5. א. כתב רש"י, שמדברי רבי עקיבא גופיה
מוכח החילוק, שהרי רבי עקיבא לא חייב שתים
על הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד לרשות
הרבים, אחת משום הוצאה מרשות היחיד
לרשות הרבים, והאחת על הכנסה מרשות הרבים
לרשות היחיד, הרי משמע שאין כאן עקירה
מרשות הרבים, היות ואין זה מקום ארבעה,
[והרשב"א תמה על רש"י: אם כן מאי
"ודילמא", והרי מוכרח הוא! וראה בתוספות
ישנים שבגליון תוספות ד"ה ודילמא. וראה עוד
בזה ב"חידושי רבי עקיבא איגר" במערכה
ובתשובה].

והתוספות הקשו על זה, ופירשו: הא עקירה
בעיא, דילפינן ממשכן, שהיו נוטלין מתיבתן
שהיו בהן ארבעה על ארבעה ונותנין לידי עושי
המלאכה. ופירשו עוד, משום דדרשינן "אל
יוציא איש ממקומו", והיינו ממקומו של חפץ,
ואם כן עיקר הכתוב בעקירה הוא.

ואף הרשב"א הקשה על רש"י, וכתב: סברא
בעלמא קאמר, דדילמא בגמר מעשה כל דהו סגי
ליה, אבל בתחילת מעשה עקירה חשובה בעי.
ובשפת אמת הביא בשם ה"גור אריה"
לבאר את החילוק בין הנחה לעקירה, דבהנחה

דוחה הגמרא אפשרות זו, כי התב, במחלוקת רבי וחכמים שנחלקו לגבי זיו, יש לפרש את מחלוקתם כדבעינן למימר לקמן [כפי שתפרש הגמרא לקמן ח א], שהיא כדאביי, ואין ללמוד משם שבכל מקום אין צריך הנחה על גבי מקום ארבעה! דאמר אביי:

הכא, במחלוקת רבי וחכמים, עסקינן בכגון אילן העומד ברשות היחיד, כלומר, עיקרו של האילן שהוא רחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, היה עומד ברשות היחיד, ואילו נופו שאינו רחב ארבעה על ארבעה⁽⁸⁾ נוטה לרשות הרבים, וזרק חפץ ברשות

משנתנו המחייבת על עקירה או הנחה מעל גבי היד: הא מני משנתנו רבי היא!

ודנה הגמרא: הי רבי, כלומר, מאיזו מימרא של רבי יש ללמוד שהוא אינו מצריך עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה?

אילימא הא רבי? דתניא: זרק חפץ ברשות הרבים מתחילת ארבע אמות לסוף ארבע אמות ונח החפץ על גבי זיו הרחב אפילו כל שהוא שברשות הרבים: (6)

רבי מחייב, וחכמים פוטריין. ומכאן מוכח שלדעת רבי אין צריך הנחה על גבי מקום ארבעה. (7) כך הרי אי אפשר לומר, כי:

ב"קהלות יעקב" ביאור אחר.

6. נתבאר על פי רש"י המבאר את דברי הברייתא לענין העברת ארבע אמות ברשות הרבים.

7. תמהו התוספות: הרי אכתי תיקשי: דילמא הנחה הוא דלא בעי הא עקירה בעי! ובתחילה כתבו, דבלאו הכי פריך הגמרא שפיר על ישוב זה. והקשו על זה ופירושו: לדעת רבי שהוא מצריך הנחה על גבי זיו כל שהוא, הרי שמצריך הוא הנחה על גבי מקום, אלא שדי לו בכל שהוא, ואם כן אין מקום לחלק בין הנחה לעקירה, ראה שם ובמהר"ם. וראה עוד בישוב קושיא זו בפני יהושע ב"חידושי רבי עקיבא איגר" ובשפת אמת.

8. לכאורה נראה, שאין כוונת אביי לפרש את מחלוקתם באופן שהנוף אינו רחב ארבעה, כי זה הוא דבר שאינו מצוי. אלא הכוונה היא שמזדקר מן הנוף איזה שהוא ענף ועליו נח החפץ, וזה הוא שאמר רבי "זיו כל שהוא", [ובמהרש"ל

ארבעה, וחייב על הנחה ביד משום שהוא כמניח בארץ שהוא מקום ארבעה. [וכמבואר כעין זה לגבי עירוב על גבי מקום ארבעה, ראה שם].

והקשה בקהילות יעקב [סימן ו אות ו, וכתב שכבר הקשה כן ב"אבני נזר" סימן רמ והאריך בזה] לפירוש שני, כיון שזה שלרבי עקיבא אין צריך מקום ארבעה, הכוונה היא שבאמת יש כאן מקום ארבעה, ומשום שהוא כמי שהונח בארץ, אם כן, הכי נמי לענין עקירה כבר עקר ממקום ארבעה, ומאי שנא עקירה מהנחה!?

[ואף על הפירוש הכתוב בהערות לעיל בשם האחרונים בדעת רש"י, שעיקר ראיית הגמרא היא ממה שמחייב רבי עקיבא אף על גב שלא נח מתנועתו, נמי תיקשי מהגמרא כאן: דסוף סוף, כיון שמונח הוא ביד ואינו נע, אם כן נימא "קלוטה כמי שהונחה דמיא", והרי זה כנח על גבי מקום ארבעה. אך אפשר, דלשיטת רש"י כשהוא ביד אין אומרים "קלוטה כמי שהונחה דמיא", ראה תוספות ד"ה אבל למטה, הביאם ה"קהלות יעקב", וראה שם].

ומכח קושיא זו כתב לבאר שם כפירוש שלישי שהובא לעיל בהערות, וראה עוד שם

משום דאמרינן: שדי [השלך] נופו בתר עיקרו, כלומר, העיקר שהוא רחב ארבעה מחשיב את הנוף שייחשב אף הוא כמקום ארבעה, ונמצא שכאילו זרק ארבע אמות ברשות הרבים ונח החפץ על גבי מקום ארבעה.⁽¹⁰⁾

הרבים מתחילת ארבע אמות ונח החפץ אנופו של אילן לאחר ארבע אמות:⁽⁹⁾

דרבי סבר: הרי הוא חייב — משום מעביר ארבע אמות ברשות הרבים — אף שהחפץ נח על הנוף שאינו רחב ארבעה טפחים,

לרשות היחיד, לא היה להם לחלוק ב"זיו כל שהוא", כי אפילו אם היה רחב ארבעה היו חולקים אם הנוף נחשב רשות היחיד או לא. וחידוש השמיעתנו הברייתא, שעד כאן לא אמרו "שדי נופו בתר עיקרו אלא לענין חשיבות המקום, אבל לענין "שינוי רשות" דהיינו לעשות את הנוף שהוא ברשות הרבים כמו העיקר שהוא ברשות היחיד, לענין זה אין אומרים "שדי נופו בתר עיקרו". והמהרש"א בסוף דבריו על עמוד זה כתב ליישב על פי דברי התוספות, ראה שם. **ובשפת אמת** כתב ליישב: לכן לא נקטה הברייתא אילן העומד כולו ברשות הרבים, משום דבכי האי גוונא גם לרבנן פשיטא ד"שדי נופו בתר עיקרו" כי למה לא נאמר כן, "ואטו צריך לנוח החפץ על כל המקום ארבעה, וחפץ קטן יוכיח, ועל כרחך כיון דבמקום זה איכא ארבעה על ארבעה גם כשנדבק בצידו כך הוא", [ונמצא לפי סברא זו: לאו דוקא כשהעיקר הוא רחב ארבעה, אלא אף אם חלק או רוב הנוף רחב ארבעה יהא הדין כן].

ובמאירי כתב: אילן העומד ברשות היחיד ונופו נוטה לרשות הרבים, וזרק מרשות היחיד לנוף שאין בו ארבעה על ארבעה, או מרשות הרבים לנוף והוא חוץ לארבע אמות, הרי זה פטור, ואין אומרים שדי נופו בתר עיקרו עד שנדונהו במקום ארבעה על ארבעה. ומכל מקום, אם היה עיקרו ונופו ברשות אחד, וזרק מרשות אחר לנוף או מרשות הרבים והוא חוץ לארבע אמות, ודאי דנין אותו במקום ארבעה על ארבעה, וחייב. וזו היא סברת

פירש לשון "זיו כל שהוא" באופן אחר]. ואין לומר, שאין לנוף כלל חשיבות של ארבעה היות ועליו פרודים, שהרי בתוספות ד"ה באילן מבואר, שנוף רחב ארבעה יש לו שם "רחב ארבעה" לענין רשות היחיד או כרמלית, ואם כן הוא הדין לענין "מקום ארבעה".

9. דברי אב"י מתבארים כאן על פי דבריו כאן ודבריו בלישנא קמא לקמן ח א, וכאשר ביאר המהרש"א שם שהיא שיטה אחת. וראה בתוספות ד"ה באילן בסוף דבריהם שהקשו על פירוש רש"י כאן, וראה מה שכתבו ליישב. וראה תוספת דברים בזה בהערות לקמן ח א.

ויש ביאור אחר בדברי אב"י, והיא שיטת התוספות כאן, ושיטת רש"י לקמן בלישנא בתרא, והיא שיטה אחת וכאשר ביאר המהרש"א שם. וראה בהערות שם תוספת דברים בביאור שיטה זו.

10. ואם תאמר: למה ליה לאב"י לומר שהעיקר היה ברשות היחיד, ומה תועלת יש בזה?! ראה ברשב"א שהקשה כן על רש"י ודחה דבריו מכח זה, ראה שם.

והמהרש"ל כתב בדרך אפשר: היות ו"זיו" הוא דבר היוצא מן הכותל [כמו שכתב רש"י] אם כן משמע שהוא יוצא מרשות היחיד לרשות הרבים, ומאידך קתני "כל שהוא", דזה משמע שזרק ארבע אמות ברשות הרבים ולענין הנחה על גבי מקום ארבעה הוא שנחלקו, שהרי אם הכוונה היא לחייבו משום מכניס מרשות הרבים

ורבנן סברי: לא אמרינן שדי נופו בתר עיקרו, והיות והנוף אינו רחב ארבעה על ארבעה, אין הוא חייב משום מעביר ארבע אמות ברשות הרבים.

ולפי ביאורו של אביי מתבאר, שאף רבי לא חייב על "זיו כל שהוא" אלא כשיש לו תורת "מקום ארבעה", ואכתי לא שמענו שיסבור רבי: אין צריך הנחה על גבי מקום ארבעה.

אלא מפרשת הגמרא את דברי רב יוסף, (11) שכוונתו היתה **להא רבי**, ממימרא זו של רבי יש ללמוד שאינו מצריך הנחה ועקירה מעל גבי מקום ארבעה! **דתניא:**

זרק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע:

רבי מחייב, משום דאמרינן "קלוטה — באויר רשות היחיד שהוא עולה עד לרקיע — כמי שהונחה דמיא".

וחכמים פוטרין, משום שאין הם סוברים "קלוטה כמי שהונחה דמיא".

ואמר רב יהודה אמר שמואל: מחייב היה רבי שתים: אחת משום הוצאה כשנקלט באויר רשות היחיד וכאלו הונח שם. **ואחת משום הכנסה**, דמאחר שהוא כמנוח ברשות היחיד, ממילא חייב על עקירתו משם, והכנסתו לרשות הרבים השניה.

אלמא, בהכרח **דלא בעי** לרבי עקירה ולא הנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה, שהרי אף על הכנסה מחייבו רבי, לפי מה שפירש רב יהודה את דבריו. (12)

ומקשה הגמרא על ביאור זה במשנתנו: **הא איתמר עלה דדברי רבי:**

רב ושמואל דאמרי תרווייהו:

לא מחייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה ה-א [יש עליה תקרה], **דאמרינן: ביתא כמאן דמליא דמיא**, (1) כלומר, דבר סתום מכל

השפת אמת.

וראה גם בתוספות הרא"ש לקמן ח א, שכתב: "ויש פירושי רש"י דכתיב בהם, דאי הווה כוליה במקום אחד, אפילו רבנן מודו דשדי נופו בתר עיקרו".

[ולפי סברא זו נמצא, שעיקר דין "שדי נופו בתר עיקרו" אינו חידוש דין, אלא פשוט הוא אילו היה העיקר אף הוא באותה רשות, ומחלוקת רבי וחכמים היא האם אף כשהם בשתי רשויות נחשב כל האילן כמקום ארבעה, או שמא רק כשהאילן והעיקר שניהם ברשות אחת].

וראה עוד תוספת דברים בקושיא זו על רש"י, בהערות לקמן ח א.

11. נתבאר לפי פשוטו, אבל בתוספות יש שיטה אחת הסוברת, שרב יוסף אכן התכוין לדברי רבי הראשונים, והגמרא היא זו שמפרשת את משנתנו כדברי רבי אלו, ראה תוספות בד"ה זרק, ובמהרש"א מהרש"ל ומהר"ם שם.

12. בפני יהושע תמה על הסוגיא, מנין לו לשמואל שרבי אינו מצריך עקירה מעל גבי מקום ארבעה! ? ראה שם.

ובתוספות הרא"ש כתב: נראה, שכך היה רב יהודה מקובל מרביתו, דאי מסברא, מנא ליה דרבי מחייב אתולדה [הכנסה] במקום אב [הוצאה], כשעשה אותם בהעלם אחד.

1. בתוספות ביארו את מקורם של רב ושמואל